“Levensvragen zitten vaak in kleine opmerkingen”

Geplaatst op 28 augustus 2020

GEESTELIJK VERZORGER ANNECHIEN OLDERSMA

“Geestelijke verzorging in de zorg gaat over alles wat verder gaat dan het medische en verzorgende deel. Ik denk dat het heel terecht is dat er ook in de opleiding meer aandacht komt voor deze kant van de zorg.” Aan het woord is Annechien Oldersma, geestelijk verzorger bij ActiVite. “De relatie, de verbinding met de mens met een zorgvraag, is ontzettend belangrijk. Goed dat er aan zorgprofessionals wordt geleerd hoe ze meer oog, oor en voelsprieten leren krijgen hiervoor.”

In de praktijk-leerroute van Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® (RVWO, zie kader onder aan de tekst) is veel aandacht voor de relatie met mensen met een hulpvraag. Een aspect van de zorg waarvan we weten dat het door deze mensen gewaardeerd wordt en dat door veel collega’s met een zorghart wordt omarmd. Toch blijkt het in de praktijk soms moeilijk om dit deel van het vak handen en voeten te geven, weet ook Annechien: “Zorgprofessionals hebben de neiging in oplossingen te denken. Als een mevrouw bijvoorbeeld zegt tegen een verzorgende ‘Het is zo stilletjes hier’, dan zijn er collega’s die een radio aanzetten, waarmee het probleem letterlijk is ‘opgelost’. Ik denk dat je ook kunt zeggen: ‘Ik weet niet precies wat u bedoelt, vindt u het goed om daar straks even over te praten?’ Of, als je erg druk bent: ‘Zal ik morgen terugkomen, zodat we het er over kunnen hebben?’ Dan geef je aan dat je iemand gehoord hebt, dat je iemand daadwerkelijk ziet. Door zo zelf ruimte te maken, geef je de ander de ruimte om even woorden te geven aan de stilte om haar heen. De kans is namelijk best groot dat het niet om de radio gaat.”

Met mensen meelopen

“Het mooie aan geestelijke verzorging is juist dat je niet op zoek gaat naar een oplossing of antwoord. Op de levensvragen waar bewoners mee te maken krijgen, is vaak ook geen antwoord te vinden. ‘Wat heeft

mijn leven nog voor zin?' of 'Waarom overkomt mij dit?' zijn bijvoorbeeld levensvragen die we horen. Als geestelijk verzorger loop ik met mensen mee in het verwoorden van die vragen en bij het zoeken naar wegen om ermee om te gaan. Samen zoeken we naar wat mensen inspireert en richting geeft. Sommige mensen vinden dat in religie, maar het is niet zo dat alleen religieuze mensen levensvragen hebben. Iedereen heeft ze. Mensen herkennen of erkennen ze echter niet altijd bij zichzelf of bij de ander."

Een relatie aangaan

"Wat we als zorgprofessionals meer moeten leren, is het hele 'leven zien'. Soms zeg ik wel eens: het verleden maakt mij tot wie ik ben, tot wie hier zit. Dat is het enige wat werkelijk aanwezig is in mij. Als ik oud word, ben ik niet slechts het oude rimpelige huidje wat je ziet. Niet alleen de mens die hulp nodig heeft. Bewoners willen ook niet alleen op het zieke punt benaderd worden. Het aangaan van de relatie is dus heel belangrijk, om zicht te krijgen op wat die persoon allemaal nog méér is. Maar ik moet eerlijk zeggen: dat is op een wooneenheid waar mensen verblijven die een lichamelijke zorgvraag hebben gemakkelijker dan bij mensen met dementie. Met mensen met een lichamelijke zorgvraag kun je nu eenmaal makkelijker in gesprek gaan. Stel je voor: iemand heeft een gebroken heup en zegt: 'Dan zit ik zondag niet met de kinderen aan tafel.' Dan kun je praktisch reageren en uitleggen dat dat over drie weken wel weer kan. Maar je kunt er ook andere dingen in horen: 'Nu mis ik de binding met mijn gezin' of 'Nu kan ik geen moeder zijn' of, meer spiritueel: 'We baden na het eten altijd het Onze Vader en dat mis ik nu.' Zo heeft een opmerking meerdere lagen. Fijn dat er in de opleiding steeds meer oog komt voor alles wat anders is dan de gebroken heup."

Verbinding maken

Goed leren luisteren is dus belangrijk, aansluiten in dezelfde taal en niet invullen. Luisteren ook naar wat een bewoner niét vraagt. "Ik kan collega's hierin trainen. Levensvragen zitten vaak in kleine opmerkingen. Hoe sluit je daar dan op aan? Op welke manier, in woorden, in stilte? Met name op de afdelingen waar mensen met dementie wonen is dat lastig: zij kunnen zelf niet meer aangeven welke vragen ze hebben en waar die inspiratie nog zit. Ze moeten zelf initiatief nemen, maar dat kunnen ze juist niet meer. Een manier is dan goed om je heen kijken in zo'n kamer. Wat zie je waar je het gesprek over aan kunt gaan? Een ansichtkaart van de kleinkinderen? Een foto met een kruisje? Een beeldje of andere decoratie? Vraag ernaar en wees niet bang om persoonlijk te worden. Daarnaast denk ik dat het goed is om al tijdens de intake meer aandacht voor iemands geschiedenis te hebben en zeker voor iemands levensbeschouwelijke achtergronden. Want ook als iemand al zijn hele volwassen leven niet meer religieus is, kan daar nog steeds een ingang liggen om verbinding met iemand te maken. Het is goed als we dat nog helderder krijgen in een vroeg stadium van de zorg. Want zonder verbinding geen relatie. En verbinding is nou eenmaal iets anders dan een verband aanleggen...hoe belangrijk ook."

Meer weten over geestelijke verzorging?

In deze podcast vertelt Maya Walburg, collega van Annechien, er meer over.

Over RVWO

Radicale Vernieuwing Waarde-Vol Onderwijs® vernieuwt het zorgonderwijs, zodat de zorg en ondersteuning duurzaam kunnen aansluiten bij de waarde(n) van mensen met een zorgvraag en hun naasten én zorgprofessionals hun werk met plezier doen. (Meer informatie over RVWO lees je in de RVWO-nieuwsbrief).

Tekst: Leontine van Dijk-Siezenga (ActiVite). Beeld: ActiVite.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®, Ken je collega's!